

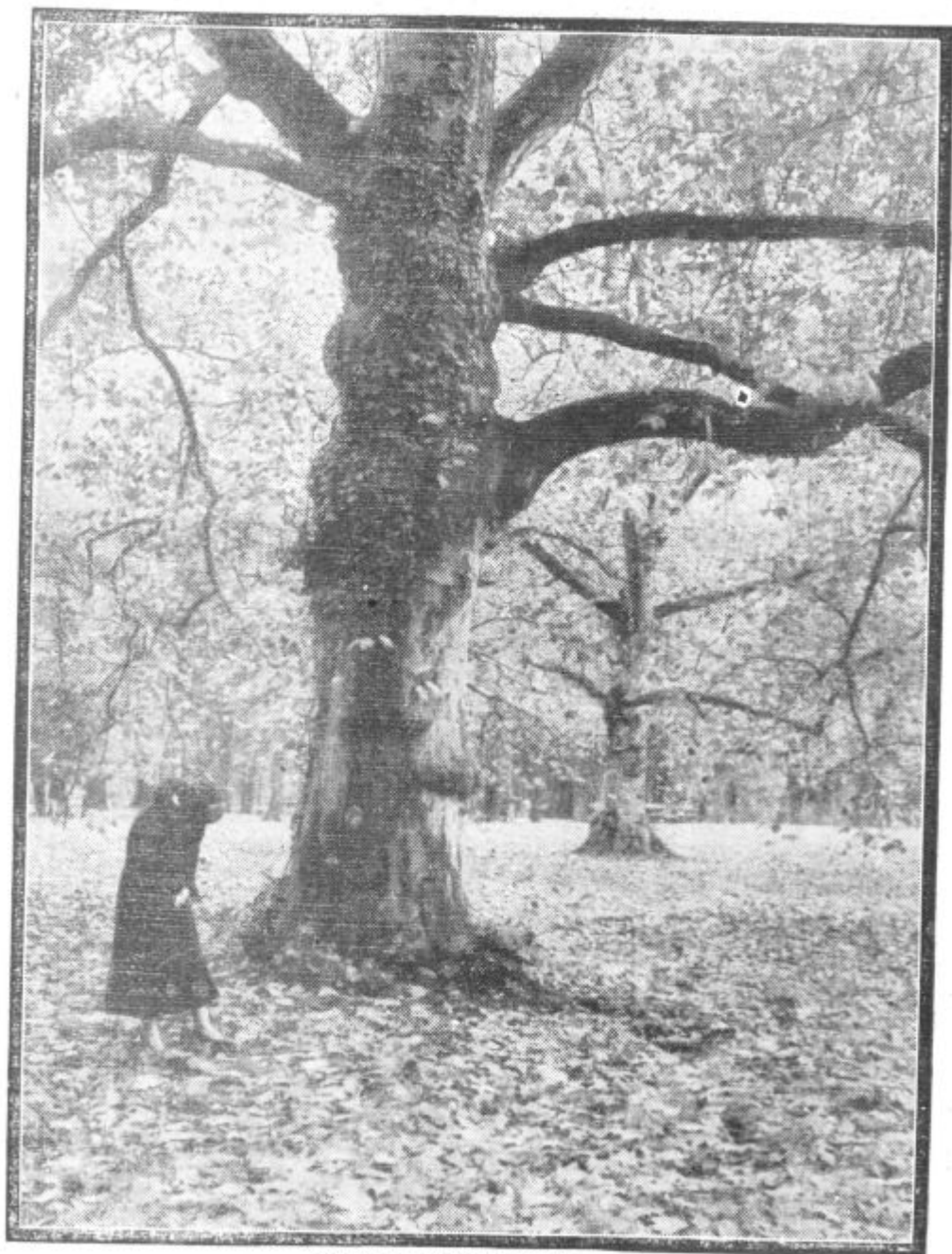
ŽIVLJENJE IN SVET

TEDENSKA PRILOGA PONEDELJSKE IZDAJE »JUTRA«

ŠT. 13.

V LJUBLJANI, 16. NOVEMBRA 1935.

KNJIGA 18.



JESEN V PARKU (Foto)

P U B E R T E T A

DR. MAKS KREMŽAR

N A D A L J E V A N J E

Mladostna seksualiteta in erotika

Spolno dozorevanje dáje pubertetni dobi ime, kov in smoter. V svojem duševnem dognanju predstavlja za mladega človeka najtežjo obremenitev. Zavedanje svoje lastne spolnosti, ki se vrši v tej dobi, polni napetosti, je doživljaj, ki razriva dušo. Težko ga je predelati in občutno omaje duševno ravnovesje. Tu se ne bomo ozirali na seksualiteto, ki se poraja že pri otroku. Kajti po našem mnenju ne poglobimo pojma seksualitete, marveč ga poplitvimo, ako hočemo označiti vse libidinozne (libido, ugodje pri spolnosti, spolno poželenje) utripe in čine pri otroku za seksualne, ako vsa ukvarjanja z lastnim telesom razen prehrane, ki jim je namen naslada, vzporejamo s seksualnimi čini odrastlih. In, akoravno pripisujemo vsem omenjenim telesnim občutkom ugodja in nagonskim izražanjem en in isti vir, obstoja vendarle med nagonskimi utripi in čini otroka in odrastlega bistvena razlika.

Pri dojenčku in malem otroku spada veselje nad ukvarjanjem z lastnim telesom v splošno igraino psychomotoriko (gibanje izvira iz duševne živahnosti), ki izvira iz splošnega duševno-telesnega nagnenja do gibanja. Veselje, ki ga občuti napram gibanju, je vobče prvi pogon, da se plazi, vstaja in hodi. Igra z nogami in rokami, odkrivanje lastnega telesa, prijemanje golega telesa, radoglednost, to so stopnje, s katerimi polagoma obvlada svojo telesnost. Tudi igranje s spolovili pri otroku spada k primitivnemu veselju. Ta opravke je nediferenciran, nezaveden in naiven, kar spoznamo po njegovem ganljivem, nič »hudega slutecim« in začudenim izrazom, ako ga zaradi teh prijemov pokaramo ali celo kaznujemo. Šele s to prepovedjo smo ga iztrgali iz njegove nevednosti in mu odkrili čar prepovedanega sadu. Odslej bo opravljal to delo iz kijubovalnosti ali pa na skrivnem, kjer se bo v strahu predal občutkom ugodja. Na radovednostna vprašanja o telesnih razlikah med obe-

ma spoloma, o izvoru otrok, o ljubavnih odnosih med odrastlimi naletimo že pri malih in šolskih otrocih. Saj bi bilo čudno, da bi se otrokova vedoželjnost in njegovo ostro opazovanje ustavila ravno pred temi problemi. Krivično bi sodili, ako bi hoteli označiti to vedoželjnost za radovednost. Vprašanja o spolni razliki, o ploditvi, o nosečnosti, o porodu občuti samo odrastli za seksualna. Predmet skrivne radovednosti postanejo za otroka šele takrat, ko se jim odrastli v zadregi skušajo izmikati; tedaj šele si nadenejo v njegovem mišljenju svojevrstno barvitost. Samo tako more probujen in prerano zrel otrok, ki je obdarjen s finim razlikovanjem, dobiti jaseen čut za posebnost seksualnih vprašanj in izgutiti v tem oziru svojo nevednost.

V predpubertetni in pubertetni dobi išče nedorastli zavestno seksualnega pouka, ne da bi bil od koga pohujšan. Napeto prisluškuje raznim namigavanjem v pogovorih in črpa pojasnil iz vseh dosegljivih virov. V šoli odločajo oni, ki se postavljajo, češ, da so najbolj poučeni o seksualnih zadevah, renimirajo z doživljaji in se poslužujejo v svojih pojasnjevanjih nezastrega načina. Marsičesa mladoletni ne razume, toda, da ne bi zaostajal, se marljivo udeležuje teh pogovorov. Mnogo se odigrava še v poltemi, v polzavesti, ki nekaj slutiti; tu ne gre toliko za spolno doživljanje kotlikor za vedoželjnost.

Šele v toku pubertete udari spolno doživljanje na plan. Spolni nagon postane zavesten. Samozaznavanje genitalnih potreb in vzbujenj, odkritje nagonskega zanimanja za drugi spol zahtevajo z nekim notranjim möranjem osebno razčlenjevanje seksualitete. V pubertetni dobi postane seksualiteta problem, pod okoliščinami nujna.

Spoznanje lastne spolne funkcije, čisto nepričakovano, ki se pričenia vrvati iznenada, je združeno za vsakega s popolnoma novimi, nedojmljivimi, z nekam čudno prijetnimi občutki. Tudi popolnoma zdravi mladoletni, akoravno se je že seznanil s problemi spolnosti, ne bo sprejel tega doživljaja povsem ravnodušno in ga harmonično uvrstil

med ostale, marveč ga bo občutil kot nekaj tujega in grozotnega. Vzrok temu mučnemu občutku leži pač v dvojni vrednoti (ambivalenci) nagona, ki se pokaže ostuden in odvraten, tajinstveno zapeljiv in očarljiv.

Uvrstitev nagona sama spočetka še ni jasno opredeljena, niti seksualno — v ožjem smislu — poudarjena, zato ni treba, da je nagonski utrip vezan na ljubavni doživljanje. Pri dečku sprožijo nagon vnanje okoliščine. Prvi izliv semena lahko nastopi zavoljo draženja spolnih organov pri telesnih vežbah, v spanju nočne pollucije brez erotičnih sanj. Često se dogaja, da se pojavi pod vplivom strašne situacije. Da dečka vznemirja prva pollucija, je ravno to, da ne more dojeti pravega smisla tega dogodka in ga lahko smatra za bolezenski pojav.

Prav tako pomeni za deklico, pred vsem za nepripravljeno nastop spolne zrelosti, ki se pojavi z vidnim znakom menstruacije, doživljanje, ki vzbuja strah sram in mučnost, kojega seksualni pomen nekam nejasno slutiti, obenem pa ga kaj lahko tolmači za izraz boleznin v spodnjem delu trebuha. Zadrege, ki nastane iz te situacije za deklico, se čisto s tem, da domači ne pokažejo dovolj obzirnosti, poveča, deloma iz nerazumevanja, deloma tudi zbog slabe vzgoje, pokvarjenosti in čuvstvene posurovelosti. Za tvorbo bodoče spolne in osebnostne zavesti pri deklici je važnega pomena, s kakšnimi občutki je vezano prvo spolno doživljanje, ko se prične zavedati, da bo kot žena igrala v življenju šibkejšo vlogo in se v njenih predstavah poraja misel o biološki zapostavljenosti ženskega spola; ta nedostatek izravnava s finejšim razlikovanjem in intenzivnejšo sprejemljivostjo svojih čutov, česar moškemu spolu primanjkuje.

Pri seksualiteti te dobe še ne opazimo kakor pri odrastlem strnjene kompleksa duhovnih in telesnih funkcij, ki so v harmoničnem soglasju nasproti celotnosti duševnega življenja, marveč vstajajo dogodki polagoma drug za drugim, sedaj bolj telesno — fiziološki, sedaj zopet duhovno — duševni. Ti dogodki še niso v medsebojnem neposrednem odnosu, temveč se šele časoma spajajo v medsebojni igri. Mladec se more zaljubiti v enako staro

ali mlajšo deklico, je pa lahko čutno razdražen v navzočnosti zrelih žensk. Tudi v čutno pobarvanih sanjah in fantazijah se mu ljubljena deklica ne prikaže. Seksualteta in erotika se še ne krijeta, se nista še stopili v enoto. Telesno-seksualna zrelost se more pojaviti pred erotičnim prebujenjem, možno pa je tudi obratno.

Doživljanje prebujajoče se spolnosti pri mladem človeku, zavest novih nagonskih utripov je zanj vse prej kakor pa nekaj razveseljivega, s čimer bi sebe obogatil in okreplil; za njega je ta dogodek pred vsem vir nerazpoloženju in nadlogi. Še bolj občuti nesoglasje te prehodne dobe v tem, da ni več otrok niti ni še odrasli ne ptič ne miš. Njegovo razmišljanje izpolnjuje želja, da bi dvignil kopreno, zastirajočo tajinstveno spolnost, ki predstavlja zanj obenem skrivnost odrastlih. Vse kar čuje in vidi o spolnosti, doživlja z napetostjo. Ravno oni odkriti in vedri značaj, ki hrepene po jasnosti in pomirjenju, trpijo najbolj zaradi tajinstvenosti in zatočnosti, ki obdajata spolno življenje. Pravočasna in razumna pojasnitev more mlademu človeku mnogo pomoči, čeprav mu ne more nuditi dokončnega razčiščenja. Vendar bomo željo po spoznanju spolnosti in večno radovednost pomirili in potešili, ne bomo pa mogli rešiti problematike cele situacije, kajti ta leži baš v spolnosti sami.

Vrednost spolne prosvete so nekaj časa pretiravali. V predvojni dobi, ko prosvete o spolnih vprašanjih sploh ni bilo, so pripisovali glavno krivdno na spolnih težkočah pač temu dejstvu. Poskusov, kako prosvetiti mladino o spolnih vprašanjih s poukom, predavanji članki medtem ni primanjkovalo. Njih velika vrednost leži v tem, da so utrli pot stvarnemu in odkritemu obravnavanju spolnih vprašanj, marsikatero zapleteno vprašanje je bilo razvozljano in rešeno nevednosti in muke. Vzlic vsemu theoretičnemu znanju in zdrave mu prosvetljevanju ostanejo za mladoletnega teškoče, ki rezultirajo iz pubertetne situacije same in pred vsem iz dejstva, da smatra to, kar doživlja, za »pralasten«, posebno težak dogodek in, da mu ne more od pomoči nobena knjižna učenost v najboljših perečih vprašanjih da bi mogel dokončno opraviti s svojim »spolnim nagonom«.

D A L J E

A D E N

Kar je Gibraltar pri vohu v Sredozemsko morje, to je Aden pri vohu v Indijski ocean: mrki stražar na pusti skali, ki čuva nad svobodo morja, kakor si Angleži predstavljajo po svoje to mednarodno zahtevo. Ta skrb za svobodo morja se zdi, da je izključno angleška zadeva. Kamorkoli namreč pogledamo na zemljevid, vidimo, da na vseh važnejših morskih ožinah prelivih in prekopih sedi Anglija vsaj v neposredni bližini kakih pomembnih točk našega planeta. Na ta način je svoboda morja zagotovljena britanskemu imperiju in vsem tistim, ki jim ne pride v glavo predrzna misel, da bi ne verjeli v vzvišeno poslanstvo anglosaškega plemena.

O Adenu smo imeli že čestokrat priliko čitati, kako si ubijajo ljudje glavo, zakaj so Britanci dali tej pusti, od sonca vedno razbeljeni, brezvodni skali ime svetopisemskega vrta edena. Toda Britanci so nad tem imenom popolnoma nedolžni, kajti izvira etimološko še iz starega veka. Že grški zemljepisec Ptolemej omenja mesto Adano, ki je bila ves stari in srednji vek važno trgovsko pristanišče. Angleži tudi ne izgovarjajo Eden, kakor se sem pa tja čuje iz tujih ust, ampak Aden, naslanjaje se povsem



na prastaro ime. Kakor izhaja iz tega, je bosa domneva nemških potopiscev, ki ime napačno izgovarjajo in jim asociacija pričara pred oči svetopisemski rajski vrt.

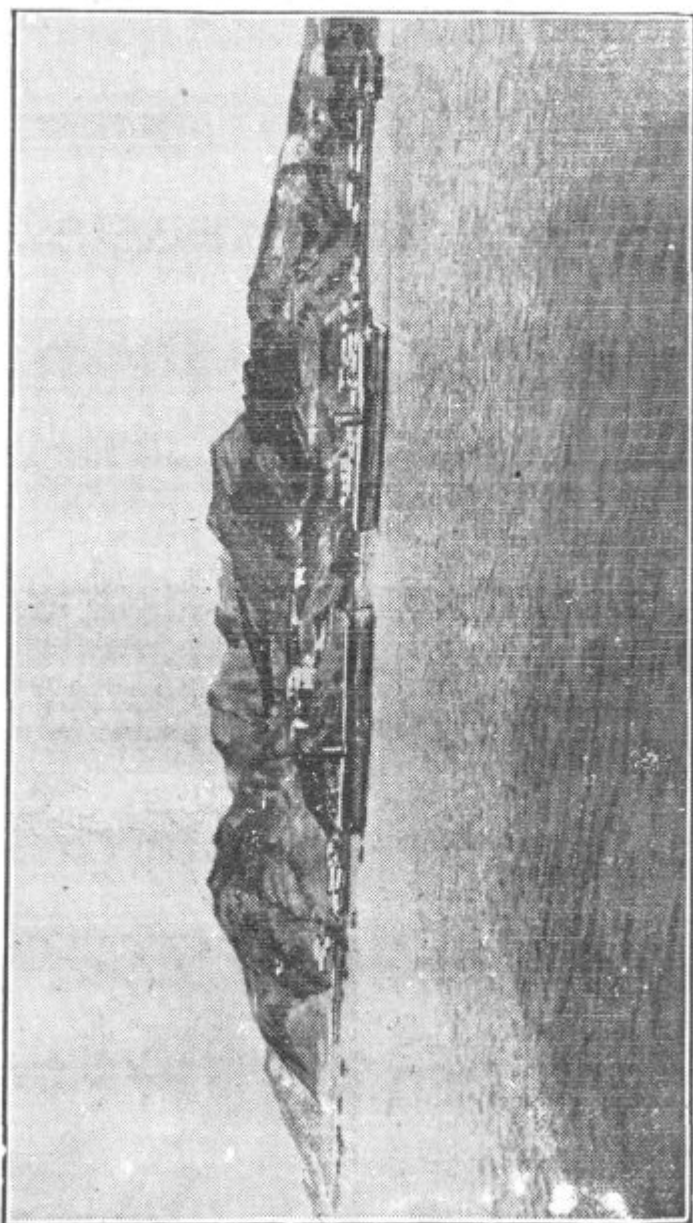
V resnici je namreč Aden pravo nasprotje vsakemu vrtu, ker je samo skalnat kotel v pradavnini ugaslega ognjenika. V tem kotlu ne uspeva prav nobena rastlina, kajti sonce le prekruto že in pali to obupno golo peč, izpodnebnih padavin pa ni nikakih. V dobrih letih pade na mesto Aden letno največ 70 mm dežja, so pa tudi leta, ko morajo meteorologi zaznamovati količino pada-



Ulica v ADENU

vin s čisto preprosto ničlo. Tudi gora sama nima nikakih izvirkov, zato bi bilo naravnost nepojmljivo, da je bil ta kraj naseljen že od pamtiveka ako bi ne bilo znano kako velikega strateškega pome-

stanka na obupno vroči skali. Ne glede na te vodnjake, ki so jih Angleži obnovili in razširili ter medsebojno zvezali s predori, se voda še vedno donša iz notranjosti v kozjih mehovich, osobito



Pogled na pristanišče v ADENU

na je ta rumenorjava pečina iz ognjeniške lave. Malo dlje v notranjosti kratki nalivi niso redki, zato so že stari Rimljani sezidali tu ogromne vodnjake, v katere se je zbirala vsa dragocena moča, brez katere bi tudi ne bilo ob-

je bilo to potrebno, dokler niso gospodarji skale ob morju napravili tovarne za destilacijo morske vode. Ta drago pridobljena voda služi samo belemu gospodarskemu sloju, domačini se morajo zadovoljevati, kakor doslej, s pijačo iz

kozjih mehov, ali pa z vodo iz omenjenih vodnjakov, ki vsebujejo na milijone litrov vode.

Mesto samo šteje sicer le okoli 60.000 prebivalcev in bi bilo z vodo tedaj dovolj preskrbljeno, toda pomisliti je treba, da je Aden važno vmesno pristanišče na poti iz Evrope v Indijo in obratno in da se tu na tisoče parnikov preskrbuje s pitno vodo in z vodo za parne stroje. Takisto je Aden tudi veliko skladišče za premog, ki ga parnik' trošijo na svojih dolgih plovban.

Polotok Aden ima najvišji vrh Džebel Šamar (525 m), s katerega je vidno obzorje daleč po morju tako proti ožini Bab el Mandeb, kakor v smeri na Indijski ocean. Istomensko mesto leži na vzhodni strani polotoka, ki meri le kakih 200 km², luka Steamer Point pa na severozapadnem robu. Od same ožine je Aden oddaljen okoli 120 milj, zato pa so Angleži na najožjem delu preliva zasedli otočič Perim, ki spada upravno pod Aden in tvori bistveni del adenske zapore. Guverner Adena je obenem vrhovni vojaški poveljnik, neposredno njegovo nadrejeno vodstvo pa je v Bombayu. Razlog za to podreditev bo najbrž v tem, da padajo vsi stroški vzdrževanja na breme indijskega proračuna.

Napačno pa bi bilo misliti, da je Aden tako majhno ozemlje kakor Gibraltar. Velika Britanija je skalo zasedla leta 1839. ter z železno vztrajnostjo razširila svojo posest na arabski polotok v obsegu 24.000 štirijaških kilometrov. To razširjenje je bilo potrebno pred vsem zato, da so se lahko zajeli vsi vrelci in potoki, ki dajejo vodo v adenske vodnjake. Potreba sama pa je osvajače pripravila do tega, da so svojo posest okrožili precej preko one meje, ki jo je narekovala preskrba z vodo. Ne glede na to so si zagotovili še pretežen vpliv v Hadramautu, medtem ko se Jemen na zapadu upira njihovemu pritisku.

Od pristanišča drži v mesto prašna cesta, ki je na prelazu močno utrjena in zavarovana. Ta cesta je največja krutost vsega peklenškega kotla, kakor pravijo Adenu ljudje, ki morajo po službeni dolžnosti prebivati tam dije časa. Sonce tako neusmiljeno pripeka in lavasta tla odbijajo tako silno vročino, da bi človek ne vzdržal te poti, ako bi bila dolga. Zaradi tega pa je upravno oblastvo prebilo skalo in speljalo stano skozi 1 km dolg predor, kjer je hoja prijetnejša, zložnejša in osve-

žujoča. Iz mesta drži v notranjost ozkotirna železnica, dolga 55 km, ki preskrbuje prebivalstvo z vsemi potrebnimi živili, kolikor ne prihajajo po morju.

Belega prebivalstva je v mestu zelo malo. Razen neobhodno potrebnih moči za upravo, so belci skoro izključno vojaki ali mornarji. Večino prebivalstva tvorijo Arabci in Gala, priseljenci iz Afrike, ki edini imajo dovolj odporne sile, da v strahoviti vročini opravljajo najtežja dela v luki. Toda še nanje moreče vpliva neugodno podnebje, zato podnevi skoro ne vidiš človeka na ulicah. Trgovino imajo v rokah Indi, kakor je to povsod od Indije do Gibraltarja. Mesto oživi šele ponoči, vendar se razbeljena lava ohladi šele proti jutru, ko zavejejo iz notranjosti Arabije hladni nočni vetrovi.

Ogromni so napori, ki jih zahteva od ljudi vzdrževanje tega oporišča. Toda Britanci so v tem peklju postavili steber svojemu gospostvu in bi iz tega vzroka vztrajali tam tudi tedaj, ako bi bilo podnebje še neprimerno slabše. Ni trave, ni drevesa, niti ptice ali metulja na adenski skali. Ali vsega tega stražar ne potrebuje. Njegovo orodje so topovi, utrdbe in sivi železni orjaki. Življenje stražarjevo ni idila, pač pa je neznosno trpljenje v službi velike misije britanskega imperija: nadvlada nad oceani.



E. Sprerling: PLAVOLASKA

N A P I E R PROTI NEGUSU TEODORU

L 1848 je Velika Britanija postavila konzulat v Masauji ob Rdečem morju in imenovala tjakaj Plowdena. Slo je za to, da se navežejo trgovski in prijateljski stiki s Sudanom in Abesinijo. Kmalu nato je zasedel abesinski prestol neizobražen, a častihlepen in odločen vojak, neguš Teodor. Za prestolnico si je izbral Mag-

Teodor je bil otvoril z britansko vlado poluradne pogovore, da bi dobil neke koncesije, zlasti dobavo orožja. Angleži so bili močno v zadregi glede odgovora in hoteč stvar zavleči, so poslali v Magdalo konzula iz Masaue, ki je bil tisto leto stotnik Cameron.

Ker je ta prišel praznih rok in brez točnih navodil od svoje vlade, ga je dal



Pogled na magdalsko trdnjavo, kjer je bil stotnik Cameron s 60 Evropci negušev ujetnik

dalo, naravno trdnjavo na griču sredi hribovite pokrajine. L. 1855 ga je konzul Plowden iz vljudnosti obiskal, da bi mu čestital na pridobitvi prestola. Teodor je obiskovalca sicer udvorljivo sprejel, a malo pozneje mu je brez tehtnega razloga velel oditi nazaj na obalo.

Nekaj časa je poteklo, a l. 1867 smo. V tej dobi Anglija popravlja vrzeli, ki sta jih vsekali v njeno oblast kriniska vojna in vstopa Sinciu (Snehitov) v Indiji. Sueški prekop še ni bil docela dovršen in je propuščal le lahke ladje.

neguš v ječo in z njim še kakih 60 drugih Evropecev. Vlada je poslala tri častnike, da bi zahtevali takojšnjo oprostitve ujetnikov. Teodor pa je dal še te tri pod ključ. Čast angleške zastave je bila dotaknjena in dasi nerada je britanska vlada odredila vojaški pohod proti Magdali. Na čelo mu je postavila Roberta Napiera, ki se je bil odlikoval z nastopom proti upornikom v Indiji. Njegova armada je bila sijajno izurjena. Častniki so do dna poznali svoj poklic. Dobro opremljeni so se izkrcali v Zuli, odkoder jih je ločilo 650 km zračne čr-

te. Dobrih potov ni bilo, komaj živinogon ali stegná, ponekod bolj podobna kozjim stezam, ki so se včasih više skozi ozke soteske, drugič pa lezle čez 2500 do 3000 m visoke prehode, držče 200 km vzhodno od jezera Tana (neka plemena pravijo Tsana, Dembea).

Zapustivši obalo so morali najprej kakih 30 km skozi grmovje, pretrgano s suhimi strugami. Nato so se lotili hribovja. Voda je redka, toda naprej poslani podkopniki so napravili velike usluge s tem, da so izvrtali vodnjake. Oprezno so napredovali; za podkopniki je stopala prednja straža lahke pehote, za katero se je v veliki razdalji pomikalo jedro vojske. Pet konjeniških polkov je vršilo izvidniško službo in prečilo presenečenja. Pehota je bila nekaj iz belopoltih, nekaj iz indijskih domačinov. Vzdož celokupnega pota so se osnovalle postaje, oskrbovališča z majhnimi oddelki, ki so se morali krepko z okopi utrditi. Topništvo je obsegalo dve gorski bitnici (bateriji), naloženi na slone.

Z domačini, skozi katerih vasi so šli, so lepo ravnali. Živež so jim dobro plačevali. Spričo tega Napier ni niti enkrat naperil puške zoper človeka na vseh 650

km. Tudi nazaj grede ga ni nihče nadlegoval. Pohod se je bil začel v prvih dneh januarja. Ko so naredili 450 km hoda, je general vse potrebno ukrenil za naskok na Magdalo, kjer je bil Teodor osredotočil svoje čete. Posiljci so še previdneje napredovali in v aprilu dospeli na planoto Delanto (na Brockhausovem zemljevidu: Talanta). Spodaj teče reka Bašila, Magdala jo obviaduje z več sto metrov višine. Ob vznožju te strašne utrdbe se razprostirata dve ravnici: na eni je bila Teodora vojska, na drugi njegova artiljerija. Oborožena s Sniderjevimi puškami, deloma z Enfieldovimi starega modela, je angleška četa naskočila z bajoneti in Abesince s krvavimi izgubami pregnala z ugodne postojanke. Kdor je ostal živ, je odnesel pete, pustivši Magdalo na cedilu. Angleška vojska je stopila v trdnjavo že drugi dan in ni skoro nikogar tam našla. Teodor se je bil usmrtil, da ne bi gledal svojega poraza. Evropski jetniki so bili živi in zdravi: gledali so obglavljenje 300 abesinskih ubežnikov. Čim hitreje so jih poslali k morju, kamor je brez spotike privedel svojo vojsko 16.990 mož general Napier, kmalu povzdignjen v pera. K.



DOBER NOS IMATA — PA NE MORETA...

GORJANSKI DIPLOMAT

VESELA ZGODBA IZ GORENJSKE PRETEKLOSTI — PO LJUDSKEM
IZROČILU NAPISAL TONE ČUFAR

N A D A L J E V A N J E

In vi Jeseničani?« se je obrnil sodnik na drugo stran, kjer so Jeseničani zbegani med sabo nekaj mrmrali, a nikomur ni prišlo nič pametnega na um.

»Gospod sodnik, ali drži naša prisega?« je razigrano vprašal gorjanski župan.

»Seveda.«

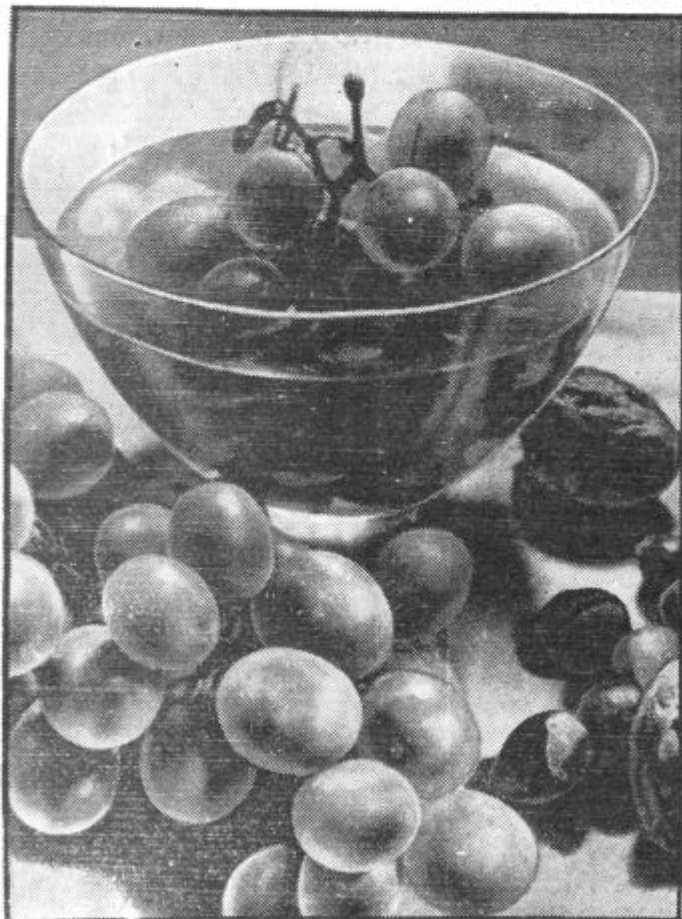
Jeseniški se je pa tretjič poklonil pred kočijo: »Dovolite, blagorodni gos. pod sodnik: jeseniški senji se godi krivica.«

»Z napačnim, prenagljenim postopkom . . .« je plaho prstaval pisar.

Sodnik je pa na vse to osorno vzrotil: »Oho! Kaj si upate! Dal sem vam prednost! Zdaj smo gotovi. Občani iz Gorij so jasno povedali in pogumno prisegli, da stoje na svoji zemlji, zato mora gosposka upoštevati, da imajo prav. Potrdila bo njihovo prisego in sedanja občinsko mejo. Zbogom!«

Dal je znamenje kočijažu, ki je na svoje in splošno začudenje moral izpolniti sveto voljo razdraženega sodnika. Zatrobil je in pognal konje v dir. Vsi so nemalo strmeli za postiljonom, najbolj pa Jeseničani.

A Gorjance je popadel smeh: »Zdaj



JESENSKO SADJE

imate, gosposki podrepanki! Zmagali smo! Naša je pravica! Drugič pridemo še po Kurjo vas!»

Petelinov Janez se je pa obrnil na ravnost k jeseniškemu županu: »Ali veste, zakaj ste tako zavozili? Zato, ker imate tako imenitnega pisarja!»

»Ali pa veste, zakaj je nam šlo po sreči?« je med novim smehom Gorjanec spraševal gorjanski župan: »Zato, ker smo fantje od fare in upamo z resnico in pravico na dan!»

Tedaj so se dvignili ponarjeni Jeseničani: »Lažeš! Ogoljufali ste nas! S krivo prisego!»

Gorjanski župan je pa ostal dobre volje, zato je dodal: »Pa še zato smo zmagali, ker je med nami imeniten fant: Petelinov Janez!»

Gorjanci so spet bušniki v smeh, a z jeseniške strani je primahal Jurjevec.

»Vse je zamudil!« so se čuli glasovi: »Mu je že stara legla na srajco.»

»No, kako je?« je vprašal in zvedavo gledal okoli sebe.

»Nič kaj prida. Kje pa hodiš?! S prisego smo že opravili.«

»Kako?« se je zdrznil v zli slutnji.

»Prav dobro za nas!« mu je pojasnil Petelinov Janez.

Jurjevec je izbulil oči: »Kaaaj?! Za Gorjance?!«

»Seveda! Ne zijaj tako neumno! Gorjanska prisega nekaj velja!«

»Na žalost prav res...« je potrdil pisar Janezove besede.

Jurjevec se je zakrohotal: »Nikar me ne imejte za norca! Kar tako se pa ne pustim plahat!«

»Le spoprijazni se z bridko resnico,« ga je skušal mirno prepričati je. seniški župan, a Jurjevca je hotelo raznesti od razburjenja.

»Tako?« je vzklikel. »Zavoženo? Ali se mar pustite od teh gorjanskih bučmanov?«

»Kdo je bučman?!« so zarjovel Gorjanci.

»Vi, zabita tešla! Krivoprisežniki!«

»Dajmo mu jih!« so zagnali Gorjanci velik hrup.

A njihov župan je še v pravem času stopil prednje: »Pamet, možje!«

»Fantje mir!« mu je pomagal Petelinov Janez in jih ukrotil: »Ko pridejo k nam na semenj, jim pokažemo vsem od kraja! Zdaj se pa peljimo domov, saj imamo, kar smo hoteli imeti! Ne

mažimo si rok z jeseniškimi zajci! To so navadni figarji! Za gorjansko pest je pa treba medvedov!«

Gorjanci so se zasmejali zlezli na vozove, obrnili konje in jih pognali proti Gorjam. Harmonika jim je izvabila vriskanje ki ni ponehalo ves čas, dokler se niso ustavili daleč dolj za Savo.

»Fantje, zdaj pa škornje z nog!« jih je pozval Janez. »V Savo iztresite prst, da ne bo sledov!«

»Ali ni škoda svete prsti?« so se oglašali. »K zmagi nam je pripomogla. Eh, kar v Savo z njo! Dovolj nas je tiščalo! Mene je tako srbelo, da bi Jeseničane mazal, pa sem komaj hodil s to prstjo v škornjih. Prisegli smo pa le »čisto vestjo! Ker smo stali na svoji zemlji z naših domačih njiv!«

Ko so izpolnili zadnji Janezov ukaz, so se olajšani posadili na vozove, spet pognali konje in vriskali, kar jim je dala sapa. Doma v gorjanski srenji so pa še ta dan zgnali vse ljudi skupaj in se s harmoniko in petjem tako povesečili kakor že dolgo ne. Vse skrbi so zaprli v kleti in govorili samo o zmagi. A mladina se je ta dan narajala za žive in mrtve.

Sredi veselja je pa vstal župan in svečano, kakor še nikdar v vsem svojem življenju, nagovoril svoje vaščane: »Srečen sem da smo Gorjanci dobili veliko pravdo. Pokazali smo, da nimamo praznih butic in da premoremo veliko korajžo. Našo zmaga bo z zlatimi črkami zapisana v zgodovini naše srenje. Zapisano bo pa tudi, da smo zmagali takrat, ko sem bil jaz župan, ko je bil župan mož, ki je poslušal Petelinovega Janeza! Ne pozabite ne name ne na Janeza! Kadar vam jaz obnemorem, je najboljšje, da njega postavite za župana!«

Vsem je bilo všeč, kar je povedal. Zadovoljno so pritrjevali, hripavo vriskali in pijano zapeli, saj tako imenitnega dne že dolgo ni bilo v Gorjah pod Triglavom.

VITAMINI V RAZNIH ŽIVILIH

Dr Atanosov, profesor v Sofiji, je nedavno razglasil da so za človeško telo najboljše ona živila ki vsebujejo največ vitaminov, namreč: turški poper ali paprika (piperik), spinacea zelje, repa, zelena. Ker imajo bolgarski seljaki to hrano jako radi, je s tem pojasnjeno izvrstno stanje njihovega zdravlja. (France Balkans.)

N E B O N A P L O Š Č A H

DELO VELIKEGA ZNANSTVENEGA POMENA

Astronomi so po vsej priliki najpotrežljivejši ljudje na svetu. Tedne in tedne so sposobni prebiti cele noči ob svojih velikih daljnogledih in opazujejo zvezde, ki bi jih navaden človek z navadnim daljnogledom niti ne opazil. In sedaj je šest nemških zvezdarn na novo fotografiralo ves nočni nebesni svod. Tako preprosta, kakor se ti dozdeva, pa ta reč ni bila. Trajala je namreč okroglo pet let. Treba je pomisliti, da je na leto komaj kakšnih sto noči, v katerih je mogoče nebo zadovoljivo fotografirati, potrebno pa je bilo 3734 posnetkov...

Prav za prav bi toliko posnetkov ne potrebovali. Astronomija je nebo že davno razdelila na 20.000 kvadratov in ker obsega vsak posnetek, o katerih tu govorimo, prostor 25 takšnih kvadratov, bi zadoščevalo 800 posnetkov za vse nebo. Toda o astronomih vemo, da so si'no nanančni ljudje in ker so hoteli v tem primeru izločiti čim bolj vse možne vire pogrešk, so omenjenih 3734 posnetkov napravili tako, da sega posamezen posnetek daleč v drugega, vokal enega posnetka seže do sredine drugega posnetka.

Pogreške so namreč zelo mogoče. Pred vsem se vsako ozvezdje kakor vemo, stalno spreminja. Zato se morali skrbeti, da bi vse delo zaključili v čim krajšem času. Drugič pa posnetki s kratko osvetlitvijo zavoljo silovite daljave in s'abotne svetlobe posnetih zvezd sploh niso bili mogoči. Najmanjša osvetlitev traja skoraj uro časa. A za neki posnetek so morali ekponirati celo 80 ur, da je na plošči sploh nekaj jasnega prišlo.

V tem dolgem času, ki je potreben za osvetlitev, pa posamezne zvezde svojo lego spreminjajo. Zato se je moral ogr. mni daljnogled, s katerega pomočjo so fotografirali, premikati v skladu z gibanjem zvezd s pomočjo drugega, vodečega daljnogleda. Ozvezdje, ki so ga hoteli imei na plošči, med ekpozicijo ni smelo izginiti iz objektiv.

V petih letih so fotografirali s takšnimi težkočami več nego pol milijona zvezd. Plošče so imele format kakšnih 20 cm v kvadrat, a na vsaki je bilo sto do dve sto zvezd. To seveda še niti od daleč niso vse zvezde, ki jih poznajo astronomi na svetu. Toda če bi hoteli posneti vse, bi procedura trajala tudi neprimerno več nego pet let ali pa bi se moralo udeležiti neprimerno več zvezdarn. Zato so se od vsega začetka omejili na fotografiranje večjih zvezd, ali kakor pravi astronom: do veličine 9,5. Koliko zvezd tu še manjka, je najbolje razvidno iz tega, da poznajo astronomi 21 razredov zvezd po njihovi velikosti oziroma po njihovi svetlobnosti in da število z vsakim nadaljnjim razredom rase v nedogled.

Navzlic temu smo dobili s tem zamudnim delom čudovito natančno podobo zvezdnega neba in to podobo bodo sedaj natančno pregleдали in »preračunali«. Preden bo minulo to nadaljnje delo, bo minulo menda tudi leto 1940. A potem bomo dobili tudi odgovore na celo množico vprašanj, ki zanimajo moderno astronomijo, n. pr. na vprašanje, da-li se sestav Rimske ceste v resnici vrti tako enotno, kakor so domnevali doslej.

vkk

GLJUTETOV ZID

»Mur Guilloutet je pomeni Francozu zaščito zasebnega življenja. Imenuje se po markiju De G., posestniku na južnem francoskem kjer je izdeloval znamenito žganje iz vina svojih gor. Kot poslanec za pokrajino Landes je imel ob volitvah težkoče: nasprotniki so mu očitali zakonsko smolo, katere pa ni bil sam kriv. To ga je peklo. Zato je izzval v zbornici l. 1868 nekaj sprememb v tiskovnem zakonu: ostre kazni vsem onim, ki bi razgrinjali dogodke iz samo-vojeja življenja. Zbog tega je vzkliknil H. Rochefort: »Sganareli (Jožefi), živite v miru: vaše nezgode stojé pod varstvom zakonov, celo kar se da krivičnih! Ne smemo pa misliti, da privatno življenje že poprei ni bilo pod obrambo. Točka 1382 starega državlanskega pravilnika pravi, da je vsakdo dolžan povrniti škodo ki in je povzročil. Za sveto pravico je bilo dovolj.

Vendar Guilloutet je dosegel še več: kazenski sodniki so mogli v naglici obsojiti slehernega pisatelja, ki je povedal politikom resnico v brk. Ali je npravstvo pri tem kaj pridobilo? Težko, da je. J. B.

POTREBNOST SOLI

Rudarji, ki delajo v globokih rovih v veliki vročini in izgubljajo z znojenjem mnogo soli, trpe dostikrat na mišičnih krčih. Vzrok je pač nezadostna količina soli v organizmu. Ako se takim ljudem primeša v pitno vodo nekaj soli, težave takoj izginejo. Verjetno je, da izvira tudi druga zelo pogosta bolezen rudarjev, neke vrste glistavost od pomanjkanja soli. Na Holandskem so dajali včasih jetnikom kot posebno poostreitev kazni neslan kruh kot edino hrano. Posledica je bila skoraj zmerom neprej omenjena glistavost, za katero so kaznjenci »mirali.

TRANSFORMIST FREGOLI V ERITREJI

Umetnik v pretvarjanju Leopoldo Fregoli šteje danes 68 let in piše svoje spomine iz dobe, ko je spremljal 1. 1889 italijansko vojaško odpravo v Masavi. Ljubavna nezgoda ga je pripravila do tega, da se je prostovoljno javil za ta pohod.

Ko je prišel mladi Fregoli v Eritrejo, so bile prekinjene sovražnosti med Italijani in Etiopci. Menelik je bil potegnil svoje čete v notranjost dežele, načelnik italijanskega zasedbenega oddelka, general Baldissera (»Večerni ples« pomeni njegov priimek), pa je skušal privabiti v laško območje »rasac«, ki ni maral priznati Menelikove oblasti. Bojnega pozorišča Fregoli sicer ni našel, našel pa je naposled pozorišče. To pa takole.

Belo afriško mesto takrat ni nudilo kdo ve kaj posebnega. Človek se je v njem grozno dolgočasil in ker je brezdelica mati vseh grehot, se je med častniki in podčastniki v posadki razpislo kvartopiretvo. Baldissera je sprevidel, da je treba močtvu razvedrila. Nemara je slišal o topniškem karlarčku, ki se je pred vojašnico nekajkrat izkazal umetnika tako v petju kakor v slepilnih ali mamilnih igrab. Pozval ga je k sebi in vprašal, ali bi hotel napraviti za oficirski krožek majhno pozornico.

Z vnemo se je Fregoli lotil nosa. V malo dneb je bilo gledališče na red: teater brez zidov, brez ozadja, brez vrat in oken. To je bil velik trg, ki je imel za okras morje, za strop pa nebesni svod z zvezdami. Spredaj nastanjeni stolci, v vrbovja, za njimi skromni slamanati stoli. Program se je glasil:

1. Prigodnica, deklamira poročnik Del Corso. 2. »Zebeli« v kličavnice, nova burka za Etiope. 3. »Eno uro v satanovem kraljestvu«: nekromantični preskusi, to je zaklinjanje in klicanje duhov, kudoželništvo, sodobno rokohitstvo. Izvaja korporal L. Fregoli, profesor abstraktnih ved. 4. »Poslanec iz Otumbae«, satira v 2 dejanjih, spisal g. Ingressia in o. Dumas; gošča iz raznih avtorjev. 5. Velika vrsta smrtnih skokov.

Gledalec pri prvi predstavi so bili precej mešani. Spredaj nekaj ženstva z naselbine, general Baldissera in vsi častniki, nato Mangaša in Makonnen, oba rasa, ki sta pozneje delala Italiji toliko preglavice. Dalje nižji častniki, uradništvo, trgovci, koptovski duhovniki, muslimani, cela pisana tolpa Italijanov, Turkov, Židov, Etiopcev, črnih delavcev, na stotine in stotine črnih glav, ki so se čudno lesketale v mesečini.

Predstava je doživela izreden uspeh, posebno prizor iz »Satanovega kraljestva«: Nikolaj ne pozabim — piše staro rokohitro — kako smešno so vzkliskali stinečki pogledarji in ves ta črni narod, osupli, preplašeni ob tej ali oni moji igri. V nekem tre-

nutku sem opazil, da so se ras Mangaša, ras Makonnen in njegovo spremstvo navzlic svojemu alovesu hrabrih vojščakov tresli pred menoj kot otročki. Po vsem videzu so mislili: Ta čudno oblečeni človek, ki dela tako nenavadne poskuse, mora biti veekakor nadnaravno bitje.

Drugi dan je bil Fregoli najbolj priljubljena oseba v Masavi. Ker je v poznejših prireditvah igral več ženskih vlog, je videl v mestni trgovini izpostavljeno svojo sliko z napisom: Caporale maggiore Leopoldo Fregoli, prima donna di prosa e di canto.

Ko je naš glumač naštudiral novo igro z obilnimi udeleženci, so počile vznemirljive vesti iz Asmare. Fregolijevi sodelavci so morali na visoke planote. Baldissera je rokohitro poklical predse in ga prosil, naj preloži predstavo na kasneje. »Če ni drugega«, se je drznil Fregoli, »se bo predstava vendarle mogla vršiti«.

»Kako pa?«

»Vaša Vzvišenost, jaz sam bom igral vse vloge.«

Nasmehnil se je in v zaupanju dejal:

»No, bomo videli.«

Hoteč po vsaki ceni držati svojo drzno obljubo, si je Fregoli prikrojil nov zasn-



Abesinska vojščaka danakilskega plemena

tek in naslednjo soboto čisto sam predstavljaj »Kameleona«, eno najučinkovitejših točk njegovega poznejšega repertoarja:

»Mnogi gledalci niso hoteli verjeti, da so prima dona, sopran, bariton, bas, tenor vedno eden in isti umetnik.

— Če bi le mogel tudi jaz tako pomnožiti

svoje moštvo, je vzkláknil oni večer guverner in vrhovni poveljnik čet v Erátreji, častitajoč mi po koncu predstave.«

Vrnivši se zadnje mesece L. 1890 v Toskano, je prinesel korporal Fređoi s seboj velik sloves in okoli 20.000 frankov.

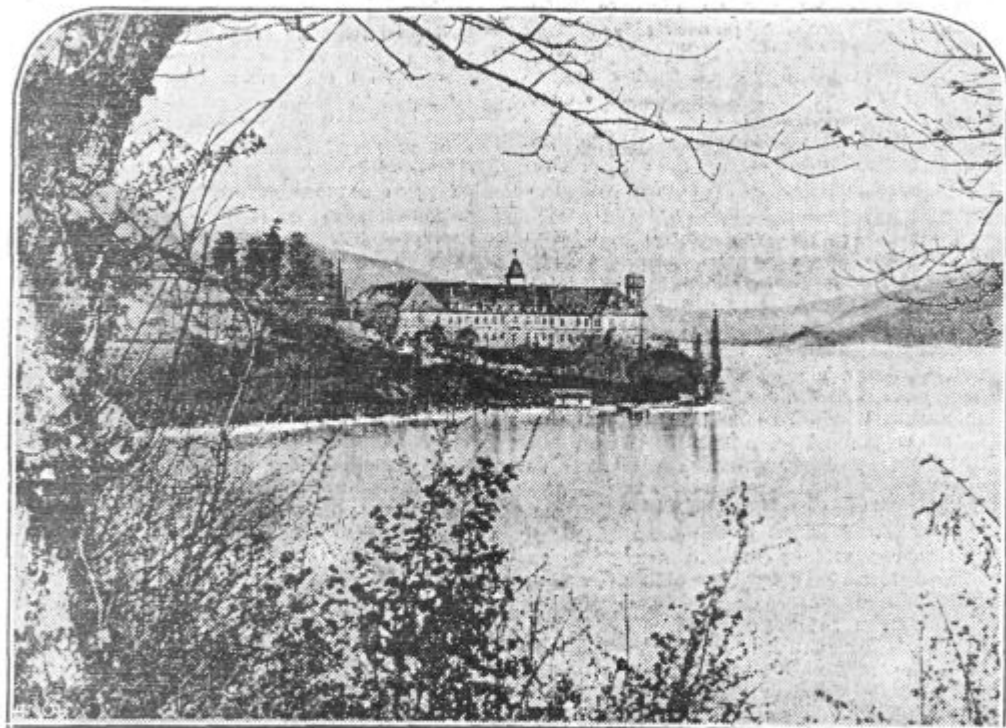
A. P.

H A U T E C O M B E

To slikovito cistercijsko opatijo v francoskem departementu Savoiji je na zapadnem delu Bourgetskega jezera dal postaviti L. 1125. Amadej Savojski (glej »Zis« 10. ju-

vzpostavil nekdanje umetnine. L. 1824, se zbrali kosti in jih spravili v nove rakeve. V eni spi nevzdravno spanje tudi Karel Feliks.

k



Opatija v Hautecombeu

nija 1934). Hautecombeski opat je bil dolga stoletja ugledna državna oseba. V tem kraju so pokopali veljake. V avstrijski nasledstveni vojni so Španci stavbo močno pokvarili. Francoska revolucija je razmetala grobove, da je iz rakev pobrala svinec. Razvaline je kupil sardinski kralj Karel Feliks, o katerem piše Cavourov životopisec Paléologue: »Kralj K. Feliks, bebast monarh s topim pogledom, ima zmerom usta odprta in vedno cedi slino. Popolnoma je v oblasti jezuitov. V njegovih gostih možganih tiči ena sama misel: teokratski absolutizem. Ta mož, ki menda vendarle ni bil tako neumen, je dal stavbo obnoviti po nekdanjih načrtih. Ali stavbenik Melano je delal preveč po svoji glavi in ni

PRAZNOVERJE

Abesincem očitajo nekateri njihove vraže. Ko bi premislili, koliko babje vere je še po Evropi in Ameriki, jim tega ne bi stedi v zlo. Na velikem zvonu farne cerkve v L. P. je stal latinski napis: Sancta Trinitas, ora pro nobis. Zvon s čudnim besedilom je šel med vojno za topove... Francoska knjižica »Le livre des secrets« (knjiga skrivnosti, L. 1857) pravi: »Tajna, kako zbrati na enem mestu vse zajce tiste pokrajine. Zobnikov (ali blenov) sok, pomešan s krvjo mladega zajca in zašit v njegovo kožo, zbere vse dolgoušce iz iste okolice tam, kjer so navedeno zagrebeni. Misleč Slovák našle nešteto primerov za naše praznovestvo.

DRAGI REKORDI

Tekmovanja ladij za sinji trak Oceana so silno draga. Obe današnji največji potniški ladji, francoska »Normandie« in še ne dokončana angleška »Queen Mary« sta veljali vsaka skoraj poldrugo milijardo dinarjev. Ako računamo zraven še zgradbo posebnih dokov, v katerih se ti, po 300 m dolgi orjaki opremljajo in popravljajo, ter izdatke za ureditev primernih pristajališč, dobimo, da požre taka ladja, še preden odrine na prvo vožnjo skoraj, 2 milijardi Din glavnice.

Ko se uvrsti ladja v redno plovo in se hoče z njo doseči nov brzinski rekord, potem požira denar kar na mernike. Italijanski kolos »Rex«, ki je prevzel sinji trak nemškima parnikoma »Bremen« in »Europ«, porabi pri brzini 26 vozlov (ca. 48 km) na uro dnevno 650 ton nafte. Z zvečanjem brzine na 29 vozlov pa naraste poraba nafte že na 1100 ton dnevno. Dodatna brzina torej velja dnevno skoraj četrtr milijona Din. Na rekordni vožnji v Ameriko so veljali »Rex« rekordni vozil, s katerimi si je priboril sinji trak, domala milijon dinarjev.

Zelo dragi so tudi rekordni poletni letali. 1912, ko je bilo letalstvo še v povojih, je prišel v Ameriko Francoz Veldrine, da bi dosegel nov svetovni brzinski rekord. Na enokrovniku z motorjem za 140 ks. je dosegel na 200 km dolgi progi za tiste čase fantastično brzino 170 km na uro. Vsi stroški za ta podvig so znašali ca. 3 milijone Din. Zdaj so bile na letalskih tekmah za Schneiderjev pokal dosežene že brzine preko 650 km na uro in stroški zanje znašajo vsakokrat nad 100 milijonov.

Neizmerne vsote so dalje požrte dirke za svetovni brzinski rekord avtomobilov. Angleži Segrave, KeYe Done in Campbell, katerih domena je bil, oziroma je še te vrste sport, so izdali za svoja rekordna vozila težke milijone. Vsak kilometer dodatne brzine je veljal celo premoženje. Treba je bilo ne samo zgraditi do skrajne popolnosti izkonstruirane vozove, ampak le-te tudi spraviti s celim štabom specialnih tehnikov in monterjev vred na ravne obale Dayton Beacha v Kaliforniji ali na kakor miza gladke brežine Velikega slanega jezera, ker samo ta dirkališča prenesejo tako velike brzine.

Edini sport, ki je z leti postal cenejši, so rekordna potovanja okrog sveta. Slavna vožnja romanopisca Julesa Vernea okrog sveta, nad katero so se navduševali naši očetje, je veljala ca. 3 milijone Din in je trajala 80 dni. Danes lahko napravijo isto pot že v 14 dneh in za samo 100.000 Din.



KNJIGE IN REVIIJE

»LJUBLJANSKI ZVON«, L V, S. 7 — 9. Z večmesečno zamudo, (ki jo je povzročilo strokovno gibanje v tiskarnah, kar je menda tudi povod, da je izšel to pot Lj. Z. brez navedbe urednika in tiskarne), je izšel trojni zvezek naše »Slovenske revije« z togato, vsestransko zanimivo pa tudi aktualno vsebino. Na uvodnem mestu je Iva Brnčiča »Slovenska akademija znanosti«, resen poziv in opomin pred ustanovitvijo naše najvišje znanstvene ustanove, ki naj ne bo končni pečat našega kulturnega mrtvila, ampak živ do kaz našega prerojenja. Slično zahtevo, je v imenu nekonservativno mislečih kulturnih delavcev postavil že g. Borko v »Juruz«. — Stoletnici tragične smrti Matije Čopa sta posvečena prispevka T. Šifrerja »Čop in Prešernov Krst pri Savici« ter dr. Fr. Kidriča »Paberki o Čopu«. — Med leposlovnimi prispevki zasluži pozornost Iv. Potrča odloček iz romana »Malečkin Karlek«, ki nekoliko spominja na »Ingoličovo šolo«, sicer pa priča o močnem mladem talentu, ki se ne sme zanemariti zgolj zaradi nvanjih okoliščin. — Nadaljuje se Ant. Ingoličeva roman »Zemlja in ljudje«, pristen izraz naše nove proze. — Liriko zastopajo M. Jarc s »Hlapcem Andrejem« in zares aktualno »Pesmijo o družbici; J. Wolker z dvema baladama v prevodu M. Klopčiča in V. Zorzuta, ki brez tendence dokazujeta, da je tako zvana »socialna poezija« nele mogoča, ampak tudi umetniško nujna. Verzi B. Voduška, zlasti pa Vide Tauharjeve ne prepuščujejo. — Br. Kreft končuje svojo analizo pok. dr. H. Tume, kateremu očita pomanjkanje marksizma, obenem pa priznava mnoge njegove zasluge pred vsem v publicističnem delovanju. — Izmed ostale vsebine bodi posebej omenjeno: Iv. Brnčiča »prikaz« Kriteževe nove knjige »Evropa danes«, ki jo smatra recenzent za eno njegovih najpomembnejših del (iz naše perspektive), dočim je našel Mgr. v »Prager Presek« precej negativnih momentov v njej (Praga je namreč nekoliko bližja Evropi). — Ivo Grahor čigar vojna črtica »Dva grenadirja« se končuje v tem zvezku, graja in hvali stremljenje novega dramaturškega vodstva in Ljubljanski drami po uprizaritvah slovenskih dram. — Zanimivi so tudi drugi prispevki, zlasti v rubrikah: Kritika, Glosa in Drobšč (kjer je urednik posvetil tople besede stavcu in obenem korektorju literarnih del A. Straklju, ki je prava izjema v svojem poklicu). — Trojni zvezek je, z omenjeno izjemo res lahko ponos našega kulturnega dela, ponosen pa je lahko na svoje delo tudi Zvonov urednik, Edina opazka nepristranskega »literarnega občana« bi bila: zakaj ne sodelujejo pri Zvonu oni, ki so že sodelovali ali pa bi mogli sodelovati? Če je krivda na njih, je tudi ta opazka odveč! — »Ljubljanski Zvon« se naroča pri Tiskovni zadrugi in Ljubljani in stane čeloletno 120 Din.

FILATELIJA

Michel 1936

Nedavno je izšla nova izdaja Michela, vega kataloga za leto 1936. O njem lahko rečemo samo to, da kaže proti svojim prejšnjim letnikom ogromen napredek in da je postal najboljši nemški katalog znamk. Zlasti moramo pohvaliti vestnost izdajatelja pri opisu raznih priložnostnih znamk, kjer dobimo skoraj povsod tudi točno navedene naklade, cesar v tako popolni meri nima noben drug katalog. Tudi ilustrativni del je v primeri z drugimi katalogi odličn. Slik je dosti več in so tudi bolj razločne. Do nedavnega je bil Senfov katalog višek natančnosti, zdaj pa je to mesto zasedel Michelov.

Cene so vsaj v glavnem nekoliko nižje kakor pri drugih katalogih. Porasle se samo stare drage znamke, kakor povsod drugje.

Naše znamke so ocenjene dosti pre- nizko. Zanimive so na primer cene naših znamk londonske izdaje, pri katerih stane najnižja rabljena znamka po 20 par več kakor najvišja 30 dinarska. Kaj je temu vzrok? To, da je pri nas dovoljeno izvažati škriatne spremnice v neomejenih količinah. Najmanj tri četrtine vsega spremničnega škarta gre skoraj nepregledanega v inozemstvo. Ker so na spremnicah po večini samo znamke visokih vrednosti, je inozemstvo z njimi preplavljeno in nimajo skoraj nobene cene. Prav tako stane na primer 25 parska znamka druge beograjske izdaje, ki je bila pozneje pretiskana s črnim robom, rabljena več kakor 10 dinarska, katere povprečen zbiralec v poštnem prometu skoraj ne dobi. Tu bi moralo poseči vmes naše poštne ministrstvo in vsaj omejiti če že ne prepovedati izvoz škarta. S tem bi doseglo nedvomno višje cene za škart hkratu bi pa tudi ostal velik del dobička, ki ga zdaj kasira inozemstvo, v rokah naših domačih zbiralcev.

Vsem zbiralcem ki si doslej še niso kupili kataloga za leto 1936, svetujemo, da si kupijo ta katalog.

Naši falsifikati

Že v zadnji številki smo omenili za- grebško tvornico falsifikatov, ki dela z veliko podjetnostjo in širi ponarejene znamke po naši državi, pa tudi po inozemstvu. Kolikor je znano, obstoje doslej iz te tvornice v glavnem falsifikati bosenskih znamk s sliko Franca Jožefa, naših

invalidskih s pretiskom na višjo vrednost (zlasti vrednosti po 20 in 30 Din ter na- paka po 9 dinarjev na 15 par), potem po- plavne znamke in znamke s pretiskom ter žalne znamke. Obilo je tudi hrvatskih provizornih znamk in pravijo, da je naj- manj 90% vseh 10 vinarških ženjic z belo številko ponarejenih, se celo v Ljubljani lahko opazimo v nekem lokalu to znamko, ki se ji na prvi pogled vidi, da je ponare- jena. V interesu naše filatelije bi bilo, da se napravi temu falzificiranju že enkrat konec, Marsikateri tujec, ki je na ta na- čin ogojufan, si ustvari o nas ne preveč iaskavo mnenje. Znamke kupi pri nas, ker misli, da jih bo dobil najceneje in je hkratu tudi prepričan, da bodo pristne. Potem pa ugotovi, da je kupil samo slabe falzifikate za drag denar. Vse filateliste, ki odkrijejo v kakšni trgovini znamk falzifikate, prosimo, da nam to sporoče. Če se falzifikati ne bodo odstranili, bomo imena takih prodajalcev objavili.



ETIOPSKO SUZENJSTVO

Kapitan Bairlehem je v knjigi „Resnica o Abesiniji orisal suženjstvo v tej deželi, ki jo je spoznal kot vežbač etiopskih čet. Oris pota, ki ga napravijo nesrečni črnci iz tako zvane »srežne« Arabije, kjer se nabirajo večidel sužnji za Abesinijo, je vredna Dantejevega pekla.

Potujejo kakor čreda proti obali pod žgočim soncem, sestradani, tepeni z žilavko povodnega konja. Zato jih dosti že na poti umre ali pa jih lastniki prepuste zverinam. Da jih spravijo na afriška tla, jih natlačijo zvezane v podladjišče brez zraka in luči. Mnogo se jih zaduši med vožnjo. Ti hotapci največkrat uidejo francoskim in italijanskim brodovom, ki nadzirajo obrežje. Na abesinski zemlji potujejo dalje, a le ponoči, da zmežajo sled etiopskim oblastem, odkar je negu službeno odpravil suženjstvo v Abesiniji. Nadzorstvene čete pa so neznatne in karavane sužnjev jih kaj hitro preslepijo.

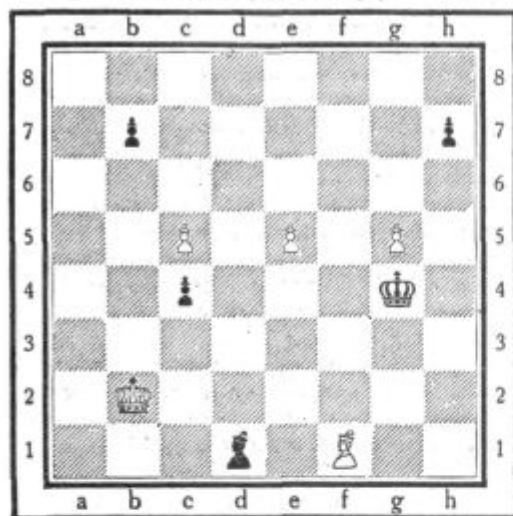
Pisec priznava negušev napor za zator robstva, toda žal, uspeh je za zdaj nezadosten. Najnovejše fotografije kažejo visoke abesinske dostojanstvenike, prelata, vojaške načelnike, ugledne uradnike obdane s svojimi sužnji. Tudi neki armenski in srbski koloni jih imajo.

J. D.



Problem 137

T. L. Kok (Gravenhage)



Beli vleče in dobi

Rešitev problema 136

1. Sb2—d1!, Tc5×b5 (a). 2. Db1—e4+!
 1. ... Lb3—c2 (b). 2. Tb5×c5+.
 1. ... c4—c3 (c). 2. Dd1—d3+.

ZA BISTRE GLAVE

181

Jubilej

V nekem mestu so hoteli proslaviti stoletnico svojega vseučilišča, a nihče ni mogel povedati točnega datuma in meseca, ko se je vseučilišče ustanovilo. V ostalini stavbenika so našli pač beležko, ki je pravila: Če vzameš datum, ko se je vseučilišče ustanovilo, in ga pomnožiš s 3, dalje dostaviš 5, pomnožiš vsoto s 4, dodaš isti datum in število mesecev, dobiš število 95. Ali je mogoče iz teh podatkov izračunati dan in mesec ustanovitve?

Rešitev k št. 179

(Koliko časnikov mu je ostalo?)

Ostalo mu jih je 8.

Rešitev k št. 180

(Štedljivi mož

Nabral je 6 dvodinarskih novcev.

Č R K O V N I C A

Crassus

S pismenkami štirimi garje povedi.
 Izbij samoglasnik, edini v besedi,
 potem si junaškega brata ogledi.
 Pretvori mu zadek: z »d« je za za golt
 ga zgrabi, da bled bo in morda še žolt.
 A s »h« kar oblije že kurja ga polt.
 Na »k« pri tej priči se v srebljaj
 zmaliči,
 na »p« se v orodje na mah preobliči,
 s »t« v ribjo koščico prelevil jo boš.
 Če vzameš narobe rastlino doboš.
 Zdaj prvo pismenko še zadaj pritakneš,
 a pojma domalega nič ne premakneš,
 samo da še mesto primorsko iztakneš.
 Spočetka izbiti glas vrini pred koncem,
 glej, božja pot sveti pod našim se
 soncem.

RESITEV ČRKOVNICE V ŠT. 12:

bodnik, godnik, hodnik (1. pot, 2. hodnina,
 grobo platno), modnik, sodnik, vodnik,
 zvodnik.

LETO DNI JE SPALA

Pred letom dni je dninar v vasi San Nicolas na Kanarskih otokih zaždel svojo ženo zaradi ljubosumnosti. Njegova hči, 13-letna Karmen, je vpricho tega strašnega prizora občutila takšen živčni pretres, da je zapadla v nekakšno histerično letargijo, mrtvico, ki je trajala celih 12 mesecev. Po živčnem napadu so Karmen prepeljali v bolnico La Guia, kjer jo je dr. José Blanco stalno nadziral. V prvih 22 dneh dekletu ni moglo ničesar užiti, kajti željosti so ostale trdovratno zaprte. Strežnikom se je onneslo samo to, da so ji zlomili en zob. Tedaj se je zdravnik odločil, da jo bo začel hraniti s sondažami v želodec skozi nosno duplino. Karmen, sama kost in koža, si je hitro opomogla ter se zredila. Sedaj, ko se je zopet zavedla, je povsem pozabila dogodke pred svojo mrtvičnostjo: njeni čustveni odrazi so neznatni ali jih skoraj ni, celo teleena občutljivost se zdi uničena.



UREDNIK IVAN PODRŽAJ — TELEFON ŠT. 3126 — UREDNIŠTVO NACELNO
 NE VRAČA ROKOPISOV — IZDAJA ZA KONZORCIJ ADOLF RIBNIKAR —
 TISKA NARODNA TISKARNA V LJUBLJANI, PREDSTAVNIK FRAN JEZERSEK
 Uredništvo in uprava v Ljubljani, Knafljeva ulica 5 — Mesečna naročnina Din 4.—,
 po raznašalcih dostavljena Din 5.—